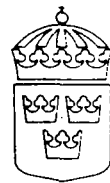

Finansutskottets betänkande

1988/89:FiU23

Statistik för socialavgifterna (förs. 1988/89:16)

1988/89
FiU23

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker i betänkandet revisorernas förslag och den med anledning därav väckta motionen om en översyn av redovisningen av socialförsäkringsavgifterna i statsbudgeten. Utskottet ställer sig även bakom förslaget om en förbättring av statistiken på socialförsäkringsområdet.

Inledning

I detta betänkande behandlar utskottet

dels riksdagens revisorers förslag angående statistiken över socialavgifterna (förs. 1988/89:16),

dels den med anledning av förslaget väckta motionen 1988/89:Fi37 av Daniel Tarschys (fp).

Förslaget

Riksdagens revisorer föreslår i sin framställning (förs. 1988/89:16)

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna förordat beträffande den ekonomiska redovisningen av socialavgifterna,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna förordat beträffande en förbättrad och samlad statistik över socialavgifterna.

Revisorerna anser mot bakgrund av vad som kommit fram vid granskningen att åtgärder bör vidtas för att redovisningen och statistiken över socialavgifterna skall bli mera rättvisande, överskådlig och lättillgänglig. Det gäller såväl redovisningen i statsbudgeten som publiceringen av statistik på området. En översyn av redovisningen och statistiken på området bör därför göras.

Revisorerna anser för sin del att den föreslagna översynen bl.a. bör resultera i

- att hela socialförsäkringssektorn skall omfattas av redovisningen,*
- att för alla socialförsäkringsavgifter anges avgiftsinkomster och eventuell fondbehållning eller skuld,*
- att för de ändamålsbestämda socialavgifterna anges alla viktigare inkomster och utgifter liksom tillgångar och skulder,*

att redovisningen för den allmänna sjukförsäkringsfonden omprövas och att enhetliga, med allmänt språkbruk förenliga och i nationalräkenskaper-na tillämpade definitioner införs för begreppen avgift, socialavgift, socialförsäkring och allmän försäkring i statsbudgeten.

Vidare förordar revisorerna beträffande den statistiska informationen om socialavgifterna att den kompletteras, bl.a. med årsseriedata för barnomsorgsavgiften, vuxenutbildningsavgiften, arbetsmarknadsavgiften, lönegarantiavgiften, sjömanspensionsavgiften, avgifterna till arbetarsskyddsstyrelsen och yrkesinspektionen samt de statliga lönekostnadspålägg. Vidare bör statistiken avseende samtliga socialförsäkringsavgifter samlas till en publikation.

Motionen

1988/89:Fi37 av Daniel Tarschys (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om en samlad prövning av utgifter inom socialförsäkringssystemet.

I motionen anförs att nuvarande redovisning av socialförsäkringssystemet i budgeten är svåröverskådlig. Det förslag revisorerna framlägger är, enligt motionären, utmärkt och bör bifallas av riksdagen. I förslaget saknas emellertid en diskussion av redovisningssystemets konstitutionella aspekter. Även på detta område finns behov av förändringar. Riksdagen måste ges bättre möjligheter att på basis av redovisningen *pröva* socialförsäkringssystemets ekonomiska utveckling inom ramen för den ordinarie budgetbehandlingen.

Inom socialförsäkringssektorn är denna prövning ofullständig. Som exempel kan nämnas sjukförsäkringen. För att riksdagen skall få en god överblick av kostnaderna för olika åtaganden är det angeläget att i ett sammanhang pröva alla statsutgifter för ett visst ändamål, vare sig de kallas utgifter eller underskott på inkomsttitel. Eventuella bemyndiganden som förhindrar detta bör återkallas. Budgetpropositionen bör enligt motionären utformas så att en sådan prövning underlättas.

Utskottet

Frågan om redovisningen av socialförsäkringssystemets olika delar i statsbudgeten har aktualiserats vid flera tillfällen. Budgetutredningen (SOU 1973:43) konstaterade (s. 216) att det allmänt sett torde vara av intresse att redovisningen av socialförsäkringsavgifterna sker samlat över den statliga budgeten. Avgifterna är av betydelse från inkomstfördelningssynpunkt och har även ett stabiliseringspolitiskt intresse, anförde utredningen. Att stora delar av systemet ligger utanför den statliga budgeten försvårar överblicken över det. Utredningen föreslog därför att en redovisning av hela socialförsäkringssystemet i informativt syfte skulle ske i en särskild bilaga till budgetpropositionen.

Någon särskild bilaga över socialförsäkringssystemet har emellertid aldrig bifogats budgetpropositionen. Däremot har *statistiken* över systemets inkomster och utgifter successivt förbättrats. I nationalbudgeten (Finanspla-

nen bilaga 1.1) redovisas och kommenteras utvecklingen av socialförsäkringssektorns inkomster och utgifter. I riksrevisionsverkets (RRV) inkomstberäkning av statsbudgetens inkomster (sammanfattas i Finansplanen bilaga 1.3) görs en relativt utförlig redovisning av de olika socialförsäkringsavgifternas utveckling. Dessutom lämnas i RRV:s årliga redovisning av statsbudgetens utfall en särskild specifikation (bilaga 2) beträffande de olika socialförsäkringsavgifterna och i förekommande fall motsvarande utgifter. En utförlig redovisning av utgifterna för socialförsäkringens olika delar görs i riksförsäkringsverkets skrift Socialförsäkringsstatistik-Fakta.

Utskottet kan alltså konstatera att det finns en betydande mängd statistik på detta område. Utskottet delar emellertid revisorernas uppfattning att denna statistik behöver göras mer lättillgänglig och överskådlig samt även kompletteras i vissa avseenden. Framför allt vore det värdefullt om uppgifterna kunde redovisas i en mer samlad form.

Vad gäller *redovisningen* i statsbudgeten vill utskottet understryka vad revisorerna anför om behovet av en mer rättvisande och överskådlig redovisning av socialförsäkringsavgifterna. Det är angeläget att enhetliga principer tillämpas i budgetredovisningen även vad gäller socialförsäkringsavgifterna och att allmänt vedertagna definitioner används för begreppen avgifter, socialavgifter och socialförsäkring.

Utskottet delar uppfattningen som framförs i *motion Fi37* av Daniel Tarschys (fp) att riksdagens prövning av statsbudgetens bidrag till sjukförsäkringens utgifter är ofullständig. En stor del av sjukförsäkringens utgifter har de senaste åren finansierats från ett "underskott på en inkomstitel" i detta fall inkomstiteln Sjukförsäkringsavgift, netto. Denna finansiering kommer, som motionären anför, aldrig under riksdagens prövning. Det kan i sammanhanget nämnas att även de utgifter för arbetsskadeförsäkringen som inte täcks av arbetsskadeförsäkringsavgiften finansieras på samma sätt, dvs. från ett underskott på motsvarande inkomstitel.

Utskottet tillstyrker således att en översyn görs på det sätt som revisorerna föreslår och att de frågor som tas upp i *motion Fi37* övervägs i detta sammanhang.

Regeringen har i mars 1989 beslutat tillkalla en kommitté med uppdrag att göra en reformering av budgetpropositionen. I direktiven sägs bl.a. att en huvuduppgift för kommittén skall vara att utreda och överlämna förslag om hur informationen i budgetpropositionen om olika verksamheters innehåll, inriktning, resurser och resultat bör utformas i anslutning till besluten för en kommande treårsperiod.

Det får ankomma på regeringen att avgöra om de av revisorerna och motionären aktualiserade frågorna bör tas upp i detta eller i annat sammanhang.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *samlad statistik över socialavgifter* att riksdagen med bifall till riksdagens revisorers förslag 1988/89:16 mom. 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

2. beträffande *redovisning av socialavgifter*
att riksdagen med bifall till riksdagens revisorers förslag 1988/89:16
mom. 1 och motion 1988/89:Fi37 som sin mening ger regeringen till
känna vad utskottet anför.

1988/89:FiU23

Stockholm den 21 mars 1989

På finansutskottets vägnar

Anne Wibble

Närvarande: Anne Wibble (fp), Roland Sundgren (s), Lars Tobisson (m),
Arne Andersson i Gamleby (s), Per Olof Håkansson (s), Rune Rydén (m),
Iris Mårtensson (s), Lisbet Calner (s), Arne Kjörnsberg (s), Filip Fridolfsson
(m), Lars De Geer (fp), Ivar Franzén (c), Hans Petersson (vpk), Carl Frick
(mp), Marianne Carlström (s), Sonia Karlsson (s) och Anna Wohlin-
Andersson (c).